

Szegedi Tudományegyetem BIOLÓGIA DOKTORI ISKOLÁJÁNAK MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSI TERVE

2016.

1. A doktori iskola azonosító adatai

Intézmény: Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar

Tudományági besorolás: biológia tudományok

Doktori Iskola neve: Biológia Doktori Iskola (BDI)

Doktori iskola akkreditálási éve: 2000 (1995-ben alapított jogelődök alapján)

A doktori iskola vezetője: Vágvölgyi Csaba, MTA doktora, tanszékvezető egyetemi tanár

A doktorképzés szakterületei:

- Biokémia
- Biotechnológia
- Embertan
- Genetika
- Mikrobiológia
- Molekuláris biológia
- Neurobiológia
- Növénybiológia
- Ökológia
- Sejtbiológia

2. A Biológia Doktori Iskola (BDI) működését a **Szegedi Tudományegyetem Doktori Szabályzata** (EDSz) és a **SZTE Biológia Doktori Iskola Doktorképzéssel Kapcsolatos Szabályzata** alapján a **Biológia Doktori Iskola Tanácsa** (BDIT) irányítja. A BDIT feladata a doktorképzés és a fokozatszerzés magas színvonalának biztosítása, valamint annak biztosítása, hogy a hallgatók hozzáférjenek a képzésben együttműködő intézmények szellemi és tárgyi feltételeihez.

3. Minőségbiztosítási terv

A doktori iskola a Minőségbiztosítási Tervben meghatározott szempontokat követve biztosítja a doktori képzés és a doktori fokozatszerzési eljárás magas színvonalát, annak minden szakaszában (felvétel, doktori tanulmányok, fokozatszerzés).

A doktori iskola felvételi és tanulmányi kötelezettségeiről a **Szegedi Tudományegyetem Doktori Szabályzata**, a **Tudományterületi Doktori Szabályzatok** és a **Biológia Doktori Iskola Doktorképzéssel Kapcsolatos Szabályzata** rendelkeznek.

A doktori iskola tőrzstagjaira a Biológia Doktori Iskola vezetőjének előterjesztése alapján, a BDIT tesz javaslatot, amelyről a Tudományterületi Doktori Tanács egyetértése esetén az Egyetemi Doktori Tanács (EDT) szavaz és hoz végső döntést.

A doktori iskola témavezetőire, a témavezetésre jelentkezőktől beérkezett anyagok alapján a Biológia Doktori Iskola vezetője tesz javaslatot, amelyről a BDIT szavaz.

3.1. Doktori témák meghirdetése

A BDIT minden témát értékkel, és csak azok meghirdetéséhez járul hozzá az Országos Doktori Tanács (ODT) felületén, amelynél biztosított a kutatás szellemi és infrastrukturális háttere, és reálisnak ítéli, hogy 3-4 éven belül benyújtható lesz egy színvonalas disszertáció.

Külső kutatóhelyen megvalósuló témavezetés a BDI-vel együttműködési megállapodást kötött intézményekben lehetséges.

A témakiírókkal szemben kiemelt elvárás az aktív kutatói tevékenység: kívánatos, hogy a téma meghirdetését megelőző 5 év tudományos közleményeinek mutatói jelentősen haladják meg a doktori iskola fokozatszerzéshez előírt publikációs követelményeit. A BDIT értékeli témakiírók korábbi témavezetéseit, így biztosítva, hogy a hallgatók az eredményes témavezetést nyújtó oktatók irányítása alá kerüljenek.

Témavezetővé válik az a témakiíró, akinek meghirdetett témájára jelentkező hallgató felvételt nyer, és beiratkozik a doktori iskolába. Minden doktoranduszhoz egy (vagy a szabályzatban meghatározott esetekben két) témavezető tartozik, aki teljes felelősséggel irányítja és segíti a témán dolgozó doktorandusz tanulmányait, kutatási munkáját, illetve a doktorjelölt fokozatszerzésre való felkészülését. Egy témavezetőhöz csak indokolt esetben tartozhat 3-nál több doktorandusz hallgató.

3.2. Felvétel a doktori képzésre

A BDI a felvétel feltételeként olyan szakmai tudást ír elő, ami az egyetemen oktatott tananyag kiváló ismeretét feltételezi. Megköveteli és a felvételi vizsgán vizsgálja a szakmai elhivatottságot, mesterképzésben szerzett, vagy azzal egyenértékű egyetemi diplomát és a jövőbe mutató, átgondolt kutatási programot.

Doktori képzésbe csak az ODT felületén (www.doktori.hu) országosan meghirdetett témákra történő jelentkezéssel, sikeres felvételi bizottsági meghallgatás után lehet bekerülni. A felvételin szerezhető szakmai habitus pontok részben a választott témában való jártasságot értékelik. A sikeres felvételihez legalább a maximális pontszám 50%-nak az elérése szükséges. A BDI a weboldalán (www.bdi.u-szeged.hu) közzéteszi a felvételi időpontját és követelményeit.

A felvételi vizsgán való részvétel feltétele a az előírt felvételi dokumentumok hiánytalan, a megadott határidőig történő benyújtása, beleértve a fogadókészség írásban történő megerősítését a témavezető, valamint a fogadó egység részéről (tanszék, ill. külső intézmény).

A felvétel formai követelménye a mesterfokú diploma, valamint a tudományág műveléséhez szükséges – a BDIT által előírt – szakmai nyelv(ek) ismeretének igazolása.

3.3. A képzés

A felvételt nyert hallgatók hat féléves képzésben részesülnek. Az abszolutórium megszerzésének feltétele legalább 180 kredit teljesítése a **képzési terv** szerint. A kutatómunkában a hallgatóknak nemzetközi szinten is mérhető értékkel rendelkező eredményeket kell elérniük. A **publikációs követelmény**, megfelelés az elvárásoknak legalább két, impakt faktorral rendelkező folyóiratban megjelent **publikációval** igazolható, melyek közül a jelölt az egyik közlemény első szerzője kell, legyen. A társszerzős közlemény helyett, a BDIT jóváhagyásával, a jelölt munkájából született szabadalmi bejelentés is elfogadható. A hallgató publikációit feltölti az MTMT adatbázisába (www.mtmt.hu).

A **kutatómunka** kapcsán elvárjuk továbbá, hogy a doktorandusz hallgató aktívan vegyen részt az őt befogadó laboratórium, tanszék vagy intézet szakmai életében. Rendszeresen tartson munkabeszámolót és/vagy irodalmi szemináriumokat és vegyen ilyeneken részt. Az EDSz előírásainak megfelelően rendszeresen készítsen munkájáról írásos beszámolót témavezetőjének, illetve évente a BDIT-nak. Lehetőség szerint vegyen részt és szerepeljen szakmai fórumokon, konferenciákon.

A kurzusok képzésbe történő elfogadásáról, illetve a tematikák felújításáról a BDIT dönt. A tematika legalább háromévenként felülvizsgálandó.

A doktori iskola oktatói csak azok a tudományos fokozattal rendelkező oktatók és kutatók lehetnek, akiket a BDIT alkalmasnak tart, és egy adott időszakra felkér a doktori kurzusok tartására. A doktori iskola oktatói megjelennek az iskola ODT adatbázisában, és amennyiben valaki több doktori iskolában

is tag, az ODT adatlapján nyilatkozik arról, hogy melyik doktori iskolához hány százalékban tartozik. A doktori iskola aktuális **képzési tervéről**, illetve tantárgyairól és oktatóiról rendszeresen megújított, nyilvános tájékoztató található a doktori iskola, ill. az ODT honlapján.

4. A komplex vizsga általános elvei és szabályai

A komplex vizsgára történő bocsátás feltétele a doktori képzés „képzési és kutatási szakaszában” (első négy félév) legalább 90 kredit ÉS valamennyi, a doktori iskola képzési tervében előírt „képzési kredit” megszerzése (kivéve a doktori fokozatszerzésre egyénileg felkészülő, akinek hallgatói jogviszonya a komplex vizsgára történő jelentkezéssel és annak elfogadásával jön létre).

A komplex vizsgát nyilvánosan, bizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság legalább három tagból áll, a tagok legalább egyharmada nem áll foglalkoztatásra irányuló jogviszonyban a doktori iskolát működtető intézménnyel. A vizsgabizottság elnöke egyetemi tanár vagy Professor Emeritus vagy MTA Doktora címmel rendelkező oktató, kutató. A vizsgabizottság valamennyi tagja tudományos fokozattal rendelkezik. A vizsgabizottságnak nem lehet tagja a vizsgázó doktorandusz témavezetője.

A komplex vizsga két fő részből áll: az egyik részben a vizsgázó elméleti felkészültségét mérik fel („elméleti rész”), a másik részben a vizsgázó tudományos előrehaladásáról ad számot („disszertációs rész”).

A komplex vizsga elméleti részében a vizsgázó legalább két tárgyból/témakörből tesz vizsgát, a tárgyak/témakörök listáját a doktori iskola képzési terve tartalmazza. Az elméleti vizsgának lehet írásbeli része is.

A komplex vizsga második részében a vizsgázó előadás formájában ad számot szakirodalmi ismereteiről, beszámol kutatási eredményeiről, ismerteti a doktori képzés második szakaszára vonatkozó kutatási tervét, valamint a disszertáció elkészítésének és az eredmények publikálásának ütemezését. A témavezetőnek lehetőséget kell biztosítani, hogy előzetesen írásban és/vagy a vizsgán értékelje a vizsgázót.

A vizsgabizottság külön-külön értékeli a vizsga elméleti és disszertációs részét. A komplex vizsgáról szöveges értékelést is tartalmazó jegyzőkönyv készül. A vizsga eredményét a szóbeli vizsga napján ki kell hirdetni. A komplex vizsga sikeres, amennyiben a bizottság tagjainak többsége mindkét vizsgarészt sikeresnek ítéli meg. Sikertelen elméleti vizsgarész esetén a vizsgázó az adott vizsgaidőszakban további egy alkalommal megismételheti a vizsgát a nem teljesített tárgy(ak)ból. A vizsga disszertációs része sikertelenség esetén az adott vizsgaidőszakban nem ismételtető.

5. Fokozatszerzési eljárás

A doktori szigorlat. A doktori szigorlatot az egyetemi doktori szabályzatnak megfelelően bizottság előtt kell tenni. A szigorlati bizottság tagjai az illető szakterület kiválóságai, akik az előírásoknak megfelelően részben az egyetem, részben külső intézmények alkalmazottai.

A doktori értekezés. A doktori értekezés formai előírásairól az egyetem és a kar doktori szabályzata rendelkezik. A doktori értekezést benyújtás előtt munkahelyi vitára kell bocsátani. A BDI a szervezett képzésben résztvevők számára előírja az értekezés előzetes munkahelyi vitáját. Az értekezés a karhoz csak sikeres munkahelyi vita után nyújtható be. A munkahelyi vita szigorú szakmai szűrő, ami az értekezések színvonalát gyakran jelentősen emeli.

A vitában a dolgozatot két, legalább doktori fokozattal rendelkező opponens értékeli. A vita lefolyását és különösen az értekezés módosításával kapcsolatos véleményeket, megállapításokat jegyzőkönyvben kell rögzíteni. A jegyzőkönyv melléklete az opponensi vélemény. Az értekezés jelentős átdolgozása esetén a munkahelyi vitát ismét le kell folytatni.

Az értekezés benyújtása után a BDIT a TDT és az EDT szabályai szerint kijelöli a védési bizottságot. A védési bizottság tagjai nyomtatott és elektronikus formában is megkapják a disszertációt és a tézisfüzetet. Az opponensek személye a bírálatok elkészültéig nem nyilvános. A védési bizottság tagjai az opponensi véleményeket mindkét bírálat beérkezése után, a jelölt erre adott válaszait pedig legkésőbb a védelem előtt egy héttel elektronikus formában kapják meg. A benyújtással egy időben az értekezést, ill. a magyar és angol nyelvű téziseket az egyetemi Doktori Repozitórium adatbázisába (<http://doktori.bibl.u-szeged.hu/>) a hallgatónak fel kell töltenie. A nyilvános vita meghirdetésekor az értekezés és a tézisfüzet nyilvánossá válik a www.doktori.hu lapon, amire rámutat a doktori iskola honlapja is.

A bírálókhoz kiküldött értekezés utólag nem módosítható. Amennyiben a bíráló bizottság szakmailag hibás állításokat kifogásol, vagy nem fogad el tézispontokat, akkor a bizottsági jegyzőkönyv erre vonatkozó részét a disszertációhoz csatolják (elektronikus formában is), és a megvédett értekezés ezzel a kiegészítéssel kerül nyilvánosságra (könyvtár, repozitórium).

Az értekezés védelem nyilvános vitán történik. A nyilvános vita bíráló bizottsága összetételéről, létszámáról az egyetem és a kar doktori szabályzata rendelkezik. Az öttagú bizottság egyharmada az egyetemmel közalkalmazotti munkaviszonyban nem álló szakember kell, legyen. Az értekezést a kutatott területen járatos két bíráló értékeli. A bírálók értékelésük írott változatát eljuttatjuk a jelölthöz, aki a feltett kérdésekre ugyancsak írott formában válaszol.

Az alkalmasságot a fokozatra a védési bizottság véleménye, értékelése alapján a BDIT terjeszti a Tudományterületi Doktori Tanácson keresztül az Egyetemi Doktori Tanácshoz. A fokozatot az Egyetemi Doktori Tanács ítéli oda a jelöltnek. A fokozatot igazoló oklevelet az egyetem rektora ünnepélyes körülmények között adja át a jelöltnek, aki azt esküvel fogadja.

6. Monitoring

A hallgatók tanulmányi teljesítményét és előrehaladását tanévenként a DIT értékeli az írásban beadott munkabeszámoló és a szakmai szemináriumok alapján. A tanévenként benyújtandó munkabeszámoló tartalmazza a kutatási eredményeket, az esetleges publikációk összesített mutatóit (beleértve a doktori témakörében készült publikációkat, konferencia és szemináriumi előadásokat).

A BDIT az országosan alkalmazott egységes monitoring eljárással (fejlesztés alatt) nyomon követi a fokozatot szerzett hallgatók életútját. Ennek eredményét a doktori iskola időszakos önértékeléseiben a www.doktori.hu adatbázisában hozza nyilvánosságra. Az önértékelés tartalmazza a képzésre vonatkozó egyéb statisztikai adatokat is (hallgatói létszámadatok, átlagos fokozatszerzési idő, fokozatszerzési arány, stb.).

7. Záró megjegyzések

A szabályzat az alábbi minőségbiztosítási elvek érvényesülését kívánja elérni:

Szakmai kontroll

A doktori képzés és fokozatszerzés teljes folyamatán keresztül érvényesíteni kell a tudományos közvélemény kontrollját.

Nyilvánosság

A minőségbiztosítási rendszer főbb fázisai a szakmai és tudományos közvélemény számára legyenek széleskörűen nyilvánosak.

Visszacsatolás

A doktori képzésben részt vevő oktatók, témavezetők és a doktori iskola különböző testületeinek tagjai kapjanak folyamatos visszajelzést tevékenységük színvonaláról, és legyen lehetőségük a tapasztalataik visszacsatolására.

Egyéni felelősség

Egyértelműen tisztázott legyen, hogy a doktori képzésben részt vevők körében kinek mi a feladata és

miért felelős.

Dokumentálás

A doktori képzéssel és fokozatszerzéssel kapcsolatos valamennyi döntési pontról készüljön dokumentáció. A minőségirányítási rendszer működtetése csak minimálisan adminisztratív terhet rójon a képzésben és a fokozatszerzési eljárásokban részt vevő oktatókra és kutatókra.